

**ACORD 79/2010, DE 7 D'ABRIL, DEL PLE DEL CONSELL
DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA**

Tractament informatiu de les notícies sobre l'incendi d'Horta de Sant Joan relacionades amb un vídeo difós a la versió electrònica del diari *La Vanguardia*, els dies 8 i 9 de febrer de 2010

Fets

1. Amb data 17 de febrer de 2010, va tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya una queixa de la directora general de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya, arran de la reproducció en diverses televisions d'un vídeo difós a l'edició electrònica de *La Vanguardia*. Les imatges, que segons l'escrit, tenien una durada de 4 minuts i 59 segons, es van difondre al web del diari el 8 de febrer de 2010, el mateix dia de l'inici de la comissió d'investigació sobre l'incendi d'Horta de Sant Joan, que va causar la mort de cinc bombers el 21 de juliol de 2009. Amb posterioritat, el 3 de març de 2010, la directora general de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments va trametre al Consell de l'Audiovisual de Catalunya un segon escrit, com ampliació del primer, en el que sol·licita que "adopti les mesures que cregui convenientes en relació al cobriment informatiu d'aquesta tragèdia que estan fent alguns mitjans de comunicació, i especialment l'edició digital del diari *La Vanguardia*".

2. En la documentació tramesa, s'adjunten dues notes de premsa de la Direcció General de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments del mateix dia 8 de febrer de 2010. La primera, emesa a les 12.20 hores, en la qual desmentia la informació publicada aquell dia per *La Vanguardia*, que qüestionava l'actuació del suposat responsable màxim de l'operatiu de l'incendi. I, la segona, emesa a les 18.45 hores, en la que s'indicava que la meitat del vídeo difós per *La Vanguardia* no corresponia a l'incendi d'Horta de Sant Joan, i advertia que interposaria una querella per injúries i que posaria el cas en coneixement del Consell de la Informació i del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.

La directora general de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments al·lega en la documentació tramesa al Consell que els dos primers minuts del vídeo no corresponen a l'incendi en qüestió. En concret, es denuncia, entre d'altres, el següent:

- Que "el vídeo està editat i que els dos primers minuts d'imatges no corresponen a l'incendi d'Horta de Sant Joan, sinó a l'incendi que es va produir el 15 d'agost de l'any passat a la localitat de Montferri (Alt Camp)". S'indica, a més, que "hi apareix una carretera i un pont inexistents al lloc de l'incendi d'Horta".
- Que, en aquests dos primers minuts d'imatges, *La Vanguardia* va insertar "comentaris que asseguruen que són d'Horta de Sant Joan, insinuant que el perill era visible i que no s'havia avisat a Graf Lleida".
- Que el vídeo "va ser reproduït per varies televisions d'àmbit estatal i nacional i per altres diaris digitals i webs reproduint les escenes que no són de l'incendi d'Horta amb els comentaris inserits per *La Vanguardia*".

3. L'Àrea de Continguts del Consell ha elaborat un informe en el que analitza el tractament informatiu de les notícies sobre l'incendi d'Horta de Sant Joan relacionades amb el vídeo difós per l'edició electrònica de *La Vanguardia* el 8 de febrer de 2010. En aquest sentit, a l'informe s'analitzen els teletinformatius, emesos els dies 8 i 9 de febrer de 2010 dels prestadors de serveis de televisió següents: TV3, TVE a Catalunya, 8tv i Barcelona TV.

L'informe de l'Àrea de Continguts constata que els dos prestadors de serveis de televisió que han emès els dos primers minuts als quals feia referència la queixa (TV3 i Barcelona TV), van fer constar que es tractava de les imatges que la Direcció General de Prevenció, Extinció d'incendis i Salvaments havia identificat com a no corresponents a l'incendi d'Horta de Sant Joan. TV3 va rectificar el mateix dia en el seu teletinformatiu de vespre i a l'endemà de l'emissió d'aquestes imatges. Barcelona TV, al seu torn, va emetre les imatges qüestionades per il·lustrar les informacions sobre la segona nota de premsa difosa per la Direcció general de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments.

Consideracions jurídiques

1. La Directiva 2007/65/CE del Parlament Europeu i del Consell, d'11 de desembre de 2007, per la qual es modifica la Directiva 89/552/CEE del Consell sobre la coordinació de determinades disposicions legals, reglamentàries i administratives dels Estats membres relatives a l'exercici d'activitats de radiodifusió televisiva, és d'aplicació tant als serveis de radiodifusió televisiva com als sota demanda. En aquest sentit, la lletra a) de l'article 1 d'aquesta Directiva considera "servei de comunicació audiovisual" un servei "(...) tal com el defineixen els articles 49 i 50 del Tractat, la responsabilitat editorial del qual correspon a un prestador del servei de comunicació i la finalitat principal del qual és proporcionar programes, amb objecte d'informar, entretenir o educar al públic en general, mitjançant xarxes de comunicacions electròniques, tal com les defineix l'article 2, lletra a), de la Directiva 2002/21/CE. Aquest servei de comunicació audiovisual és o bé una emissió de radiodifusió televisiva segons la lletra e) del present article, o bé un servei de comunicació audiovisual a petició segons la lletra g) del present article".

2. La interpretació d'aquesta definició es troba explicitada en els considerants 16 a 23 de la Directiva 2007/65/CE. En concret, d'acord amb el considerant núm. 16, la definició de serveis de comunicació audiovisual ha d'englobar únicament serveis de comunicació audiovisual, tant si es tracta de radiodifusió televisiva com a petició, que siguin mitjans de comunicació de masses, és a dir, que estiguin destinats a una part significativa del públic en general i que puguin tenir un clar impacte sobre aquest. El seu abast ha d'estar limitat als serveis tal com estan definits en el Tractat i, per tant, ha d'abastar qualsevol forma d'activitat econòmica, inclosa la de les empreses de servei públic, però no les activitats que no són fonamentalment econòmiques ni entren en competència amb la radiodifusió televisiva, com els llocs web de titularitat privada i els serveis consistents en la prestació de serveis o distribució de contingut audiovisual generat per persones usuàries privades amb la finalitat de compartir-lo i intercanviar-lo entre grups d'interès.

3. La definició exclou també tots els serveis el principal objecte dels quals no sigui proporcionar programes, és a dir, aquells el contingut audiovisual dels quals sigui merament incidental i no constitueixi la finalitat principal. En aquest sentit, el considerant 18 de la Directiva 2007/65/CE cita com a exemples de serveis exclosos del seu àmbit d'aplicació els llocs web que continguin elements audiovisuals amb

una funció exclusivament auxiliar, elements gràfics animats, petits anuncis publicitaris o informació relacionada amb un producte o servei no audiovisual. A més, en el considerant 21 d'aquesta Directiva s'estableix expressament que les previsions de la Directiva no s'han d'aplicar a les versions electròniques dels diaris i les revistes.

Cal tenir present que, tal com disposa el considerant núm. 25 de la Directiva 2007/65/CE, els criteris establerts a la definició de serveis de comunicació audiovisual –article 1 de la Directiva 89/552/CEE, de serveis de comunicació audiovisual- i explicats, com dèiem en els considerants 16 a 23 de la Directiva 2007/65/CE, han de complir-se en la seva totalitat i al mateix temps. Per tant, d'acord amb l'exposat anteriorment la versió electrònica d'un diari, que a més inclogui vídeos que donin suport a les notícies que s'hi contenen, resten exclosos de l'àmbit d'aplicació de la Directiva 89/552/CEE, de serveis de comunicació audiovisual, i, en conseqüència, no són objecte de la competència del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, al no constituir als efectes d'aquesta Directiva serveis de comunicació audiovisual.

4. En termes similars es pronuncia la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA), al definir en la lletra d) del seu article 1 els “serveis de comunicació audiovisual” com els serveis consistents “(...) en la posada a disposició del públic en general o d'una categoria del públic de serveis de ràdio o televisió, siguin quines siguin la forma d'emissió i la tecnologia emprades. (...)”. En aquest sentit, la LCA defineix a la lletra f) de l'article 1 el “servei de televisió” com “el servei de comunicació audiovisual consistent en l'emissió d'imatges en moviment i sons associats, organitzats seqüencialment en el temps.”

D'acord amb això, la versió electrònica d'un diari, que a més inclogui vídeos que donin suport a les notícies que s'hi contenen, no es considera a efectes de la LCA com a servei de comunicació audiovisual i, per tant, resta exclòs de l'àmbit d'aplicació de la LCA, no essent objecte de les competències del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, que desenvolupa les seves funcions sobre aquells serveis de comunicació audiovisual que reuneixen els requisits establerts per la Directiva 89/552/CEE del Parlament Europeu i del Consell, de 3 d'octubre de 1989, sobre la coordinació de determinades disposicions legals, reglamentàries i administratives dels Estats membres relatives a la prestació de serveis de comunicació audiovisual (Directiva de serveis de comunicació audiovisual), així com per la LCA i la resta de normativa en matèria audiovisual.

5. Pel que fa a la cobertura informativa del cas que ens ocupa, el Consell, que té entre les seves funcions la de promoure “(...) l'adopció de normes d'autoregulació del sector audiovisual” –article 10 i) de la Llei 2/2000, de 4 de maig- i “(...) l'establiment d'acords entre els diversos prestadors de serveis de comunicació audiovisual, orientats a l'adopció voluntària de codis de conducta en matèria de continguts” – article 79 de la LCA-, vol recordar la vigència de les *Recomanacions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre el tractament informatiu de les tragèdies personals*, de 21 de febrer de 2001 que, entre d'altres, disposen els extrems següents:

“4. Resulta recomanable, en el tractament de les tragèdies, evitar qualsevol mena d'efectes i recursos que tenen una funció preferentment espectacularitzadora”;

“7. Cal tenir molta cura amb la reutilització d'imatges d'arxiu sobre esdeveniments tràgics perquè poden evocar sobtadament situacions de patiment intens a moltes

persones. Aquestes imatges d'arxiu, en qualsevol cas, haurien de ser preferentment despersonalitzades i no invocar tragèdies particulars si no és imprescindible”;

“14. Convé així mateix extremar la prudència a l'hora de construir discursos i seqüències de causalitat. Especialment és imprescindible no prejudicar i no incórrer en atribucions de culpabilitat ni elaborar projeccions de sospita sobre persones (conductors, maquinistes, pilots, etc.) i,

“16. Cal extremar la cautela a l'hora d'emetre imatges de videoafeccionats. En qualsevol cas, en la utilització d'imatges pròpies o de tercers sobre tragèdies que afectin persones, resulta recomanable que les imatges hagin passat per un procés d'edició i que no siguin emeses directament. Tanmateix, la no edició de les imatges o l'opció pel directe no eximeixen de les responsabilitats a què al·ludeix aquest document”.

6. Així mateix, és important, també, tenir present el Protocol de col·laboració del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, el Col·legi de Periodistes de Catalunya i el Consell de la Informació de Catalunya, de 17 de novembre de 2003, i en particular el seu punt 11:

“S'atendran les recomanacions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya per evitar el que s'anomenen judicis paral·lels i les reconstruccions fictícies dels fets que són objecte de judici”.

En conseqüència, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya ha adoptat els següents:

ACORDS

1. Manifestar que la versió electrònica d'un diari, que a més inclogui vídeos que donin suport a les notícies que s'hi contenen, resten exclosos de l'àmbit d'aplicació de la Directiva de serveis de comunicació audiovisual i de la Llei de la comunicació audiovisual de Catalunya, no essent, en conseqüència, un servei objecte de la competència del Consell de l'Audiovisual de Catalunya.
2. Constatar que, pel que fa als dos prestadors de serveis de televisió que varen emetre els dos primers minuts del vídeo als quals feia referència en la documentació tramesa al Consell la directora general de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments, aquests varen explicitar que es tractava de les imatges que la Direcció General de Prevenció, Extinció d'incendis i Salvaments havia identificat com a no corresponents a l'incendi d'Horta de Sant Joan. Un dels prestadors va rectificar el mateix dia en el seu teleinformatiu de vespre i a l'endemà de l'emissió d'aquestes imatges. L'altre prestador, al seu torn, va emetre les imatges qüestionades per il·lustrar les informacions sobre la segona nota de premsa difosa per l'esmentada Direcció general.
3. Recordar als prestadors la vigència de les *Recomanacions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya sobre el tractament informatiu de les tragèdies personals*, de 21 de febrer de 2001, i del *Protocol de col·laboració del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, el Col·legi de Periodistes de Catalunya i el Consell de la Informació de Catalunya*, de 17 de novembre de 2003, en els termes exposats en la part expositiva d'aquest Acord.

4. Notificar aquest Acord a la Direcció General de Prevenció, Extinció d'Incendis i Salvaments del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació.
5. Trametre còpia d'aquest Acord als prestadors de serveis de televisió analitzats en l'Informe de l'Àrea de Continguts en relació amb el tractament informatiu de les notícies sobre l'incendi d'Horta de Sant Joan relacionades amb el vídeo difós per l'edició electrònica de *La Vanguardia*, els dies 8 i 9 de febrer de 2010.

Barcelona, 7 d'abril de 2010.

Ramon Font Bové
President

Santiago Ramentol i Massana
Conseller secretari

